

PROJEKT

DO PRZEMIENIENIA ARTYKUŁÓW VII^{GO} I VIII^{GO} STATUTU

CZCI I CHLEBA

ODDANY POD ROZWAGĘ PRZYSZLEGO ZEBRANIA OGÓLNEGO STOWARZYSZENIA

SZANOWNI RODACY,

Na ostatnich sessjach Rady ogólnej, zastanawialiśmy się nad tém : Czy należy przenieść kapitał naszego stowarzyszenia do Galicyi? Czy pozostać w stanie organizacyi dzisiejszój? Czy się uorganizować stałej, zażądawszy u władz Francuzkich, uznania naszej instytucyi za rzecz użytku publicznego? Po rozważeniu wszelkich niedogodności, zgodziliśmy się na to, że się postaramy o otrzymanie uznania naszego Stowarzyszenia, za rzecz użytku publicznego we Francyi. Mamy już projekt ulepszenia wielu artykułów naszego statutu z 31 maja 1874 roku; i zostawiliśmy rzecz dalszój rozwadze, bo statut nowy, raz zatwierdzony przez Rząd Francuzki, choćby nas w czém krępował, już nie łatwo zmienianym być może. Dziś oddaję pod waszą rozwagę projekt przemienienia artykułów VII^{GO} i VIII^{GO} naszego statutu, w przekonaniu, że te odmiany uznacie za potrzebne na przyszłość. Rzecz jest taka :

219422

pół wieku się kończy od powstania Listopadowego. Wszyscy co jeszcze żyją, a mieli jakikolwiek udział w tém powstaniu narodu Polskiego, są już starzy; wszyscyśmy starzy. Kto wówczas miał lat 25, dziś liczy 75! Nie dziw więc że liczba starców przyciśniętych dolegliwościami zdrowia, wieku, trudu, jest wielką między nami teraz; zaś liczba tych co się dorobili jakiegoś dostatku na starość, jak to się dzieje powszechnie na świecie, jest bardzo małą. Nasza instytucya *Czci i Chleba*, podjęła się trudnej głównie rzeczy, niesienia ulgi choć w małej części naszym zasłużonym weteranom, pogrążonym w niedostatku. Mamy już na to kapitał Stowarzyszenia naszego, przenoszący summę 200 000 franków; z którego przychód dołączony do podatków dobrowolnych, stanowi nasz skarb roczny; a ten, acz mniejszy dawniej, wystarczał jako tako; ale dziś niestety, pokolenie z 1830 r. zbliżając się do swego ostatecznego kresu, składa się z samych starców; w ogromnej liczbie, już bez sił do pracy. Na domiar nędzy, statut nasz obowiązuje żeby 1/4 przychodów dodawać rok rocznie do kapitału, celem możności wspierania za lat np. dziesięć lub później, we większej liczbie, czy na większą skalę, naszych weteranów. Ależ dla Boga! za lat dziesięć prawdopodobnie, nie będzie już na tym świecie może ani jednego z tych, co dziś potrzebują ratunku. Tu wyraźnie nasz Statut jest w obłądziej; czas jest wyprowadzić go na drogę praktyczną. Ale zanim się zdecydujemy, dla wszechoglądu w tej tak ważnej dla nas rzeczy, podaję tu wyciąg w siedmiu ostatnich latach od 1873 do 1879, z naszych przychodów i rozchodów, wedle sprawozdań rocznych N°s 17-23, zao-kręglając niektóre liczby mniej ważne, dla jasności.

TABLICA I

Nr	Rok	Przychód z kapitału	Przychód z podatków	Przychód cały	Rozchód użyteczny	Przyrost na kapitał
		fr.	fr.	fr.	fr.	fr.
17	1873	6,309 33	5,509 85	11,819 18	9,000	2,955
18	1874	6,973 08	5,349 95	12,323 03	9,700	3,080
19	1875	7,345 16	4,965 95	12,311 00	11,400	3,075
20	1876	7,611 07	4,656 70	12,267 77	12,800	3,050
21	1877	7,512 83	5,003 25	12,516 08	11,300	3,100
22	1878	7,957 68	4,297 30	12,254 98	9,700	3,000
23	1879	8,470 24	4,479 70	12,949 94	9,700	3,300

TABLICA II

Nr	Rok	Rozchód użyteczny	Emerytury roczne	Liczba ko- rzystających	Pensye za krzyże	Liczba korzyst.	koszta bióra
		fr.	fr.		fr.		fr.
17	1873	9,000	7,980	46	380	19	640
18	1874	9,700	8,370	49	420	21	710
19	1875	11,400	10,400	71	480	24	520
20	1876	12,800	11,600	69	540	27	660
21	1877	11,300	10,300	60	420	21	580
22	1878	9,700	8,800	53	400	20	500
23	1879	9,700	8,700	49	400	20	600
Średnio. . . .		10,500	9,500	57	434	22	600

Z tablicy pierwszej widzimy 1^{ód} że w ciągu ostatnich lat siedmiu, przychód z kapitału urósł z 6300 na 8470 fr. rocznie; 2re, że przychód z podatków w ciągu tego czasu zmniejszył się o 1000 fr., a przychód cały powiększył się o 1000; 3^{cie}, że przychód z podatków idzie w postępie ubywającym.

Z tablicy II^{ej} pokazuje się 1^{ód}, że emerytury średnio kosztowały nas rocznie 9500 fr.; na uposażenie 57^{miu} starców; 2re, że jeżeli przy nacisku potrzeb, musieliśmy wydać

jak w latach 1875, 76 i 77 w stosunku wyższym od zwy-
czajnego, których przewyżki pokryły się, dzięki darom
jednorazowym; to w latach następnych oględniej zapeł-
niały się wakanse na emerytury, ażeby nie popsuć
równowagi budżetowej; 3^{cio}, że we wszelkim razie 1/4
przychodów, była co rok regularnie użyta, na przyrost
kapitału procentem złożonym.

Ten procent złożony i jego następstwa oceniają się
łatwo. We dwóch ostatnich latach 1878 i 1879, nasz kapi-
tał był w liczbach nieco okrągłych 196 000 fr. i 221 000 fr.
a względne dodatki roczne na przyrost kapitału były :
3000 i 3300 fr. Ztąd proporcye wykazują, że względne
procenta złożone były 1 fr. 53 c. i 1 fr. 49 c.; średnio
1 fr. 51 c.; a zaokrągliwszy nieco 1 fr. 50 c. na sto rocz-
nie. Wedle téj stopy, nasz ostatni kapitał 221 000 fr. roz-
mnożony przez 1,015 w pierwszej, 2^{ej}, 3^{ej} i t. d. potędze,
pokazuje, że na końcu b. r. powinniśmy mieć 224 315 fr.;
na końcu przyszłego roku 1881^{go}, 227 700 fr. i t. d. A we
czterdzieści sześć lat i nie pełna siedmiu miesięcy, nasz
kapitał podwoiłby się, urosłszy do 442 000 fr.

Chociaż ten procent złożony 1 1/2 od sta rocznie jest
mały, lecz przyrost kapitału jest wyraźny; i byłoby nieźle,
gdyby położenie nasze nie było wyjątkowém. Bo nie je-
steśmy dzisiaj częstką żywego w rozmaitych war-
stwach narodu, ale zaiste tylko szczątkami pokolenia
z 1830 r. Jak słusznie zauważył na ostatniém posiedzeniu
Kommissyi Weteranów, nasz kolega Mazurkiewicz :
« Co po tém starcowi walczącemu z niedostatkiem lub
« dolegliwościami ran dawniejszych i wieku, że nasz ka-
« pitał rośnie, kiedy on bez żadnej ztąd osłody, w skutku
« cierpień, przed czasem, musi się przenosić do wiecz-

« ności? » I rzeczywiście za kilka mniej więcej lat, pokolenie z 1830 r. zniknie i na wychodztwie i w kraju. Silne przeto kapitalizowanie na daleką przyszłość, jest rzeczą nieloiczną. Trzeba je zmienić; nie trwoniąc przecie kapitału z tak wieloletnim utworzonego trudem. Zamiast tedy odkładać rocznie na przyrost kapitału, np. w bieżącym roku 3300 fr., słuszną zdaje mi się być rzeczą, odłożyć tylko 330 fr.; a pozostałe 3000 fr. użyć na powiększenie liczby emerytowanych, o dziesięciu przynajmniej, jeszcze w ciągu bieżącego roku.

Oczywiście, że według takiego rozporządzenia, procent złożony będzie dziesięć razy mniejszy; i z jednego i pół na sto, zejdzie na 0 fr. 15 c. od sta. W takim razie nasze 221 000 fr. urosną na rok przyszły tylko do 221 330 fr. Zaś ażeby kapitał się podniósł bez żadnych innych wpływów, potrzebaby było na to czterysta sześćdziesiąt dwa lat; które otrzymujemy dzieląc logarytm 2 przez logarytm 1,0015. Ale co nam po tych latach, do wiecznego Boga należących! Nasz kapitał i bez tego, za naszych czasów jeszcze się powiększy: przez wylosowywania obligacyj, przez zapisy, np. ś. p. hr. Ksawerego Branickiego; ostatnie ś. p. Albina Januskiewicza; ś. p. pułkownika Zabłockiego; wznoszenia rok rocznie, Ks. Władysława Czartoryskiego¹. A nawet w skutku rozwijania się ciągłego bogactw we Francyi, samo obniżenie się najmu grosza, to już pociąga za sobą podwyższenie wartości ruchomych, czyli kapitału z nich złożonego. Kto kupił będzie ośm lat temu, pięć od sta francuzkie za 80 fr., to oprócz odebranego

---

1. Pani hrabiny IZY DZIAŁYŃSKIEJ; a innych dobrej woli może da Bóg z czasem.

procentu, ma dziś 120. Słowem, że teraz zamiast 9700 fr. możemy poświęcić na wydatki roczne 12 000 fr. bez żadnego ważnego zawodu. Przy takim rozporządzeniu, artykuły VII^y i VIII^y naszego nowego statutu, mogłyby być mniej więcej zredagowane tak :

EMPLOI DES REVENUS :

ART. VII. — Le montant des tous les revenus annuels de l'association comprenant :

- a. Le produit des cotisations,
- b. Les intérêts des cotisations capitalisées,
- c. Les intérêts du capital de fondation,

Devra être employé de la manière suivante :

1° Un quarantième ($1/40$) en chiffres ronds des cents francs, servira à former et à accroître le capital de la fondation ;

2° Les trente-neuf quarantièmes ($39/40$) restants, seront employés au payement des pensions viagères, accordées aux vétérans et aux invalides.

3° Le choix de vétérans et la fixation du montant de leur pension appartiennent au Conseil de l'Œuvre. Ces pensions seront payées par trimestres ; et lors du décès, le dernier trimestre commencé, sera acquis au décompte du décédé.

Cependant, le service des pensions de retraite une fois assuré, le surplus joint aux dons et revenus extraordinaires, pourra être employé à payer les bourses dans les maisons d'éducation, aux profit des orphelins ; et aux secours extraordinaires, jugés nécessaires par le Conseil Général.

CAPITAL DE FONDATION :

ART. VIII. — Le Capital de fondation est formé :

1° D'un quarantième ($1/40$) de tous les revenus annuels de l'association, comme il a été dit à l'art. VII.

2° Des dons, des donations, des legs ayant cette destination spéciale.

Inne artykuły statutu nowego, są już poprawione i po-

twierdzone. Nasz Wiceprezes Chobrzyński, otrzymał dobre posłuchanie w Ministerjum, co do uznania naszego Stowarzyszenia za rzecz użytku publicznego. A jeżeli możemy łatwo je otrzymać, toć zrobmy co potrzeba, bez ociągania się dalszego.

Oczywiście, że w takiem urządzeniu rzeczy, po naszej śmierci, kapitał zaoszczędzony przechodzi w imię honoru narodowego, na pożytek i rozporządzenie naszego młodszego Wychodztwa. Należałoby zrobić wezwanie do naszej młodej Braci, żeby przystąpiła do ponoszenia podatków dobrowolnych, liczebniej niż dotąd; to ociąganie się jej mogło pochodzić może z powodu niedokładnej wiadomości o naszej instytucyi *Czci i Chleba*.

Paryż, 19 Sierpnia 1880.

Sekretarz Wydziału Weteranów,

KANUT GORKOWSKI.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

219422